

Πάμε Νηπιαγωγείο: Ξεκινώντας το ταξίδι της μάθησης και της αγάπης για την Γνώση

Ελένη Ν. Χαρούλη,

Συμβουλευτική Ψυχολόγος (MSc), Εκπ. Γνωσιακή Ψυχοθεραπεύτρια

Το Νηπιαγωγείο αποτελεί το πρώτο στάδιο του παιδιού στην υποχρεωτική εκπαίδευση της χώρας και μπορεί να αποτελέσει προοίμιο για την ομαλή ανάπτυξη της συμπεριφοράς και των επιμέρους δεξιοτήτων τους.

Παράλληλα με τους μικρούς μας φίλους, καλούνται και οι γονείς να εκπαιδευτούν στους τρόπους επικοινωνίας με το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς, την ενημέρωσή τους σε σχέση με την πρόοδο τόσο σε γνωστικό όσο και κοινωνικοσυναισθηματικό επίπεδο, καθώς και την αποτελεσματική συμμετοχή και υποστήριξή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. *Με απλά λόγια, πώς μπορούν και οι ίδιοι να προάγουν την μάθηση στο περιβάλλον σπιτιού, προετοιμάζοντας έτσι τα παιδιά και κυρίως αναπτύσσοντας την αγάπη για την μάθηση, ήδη από την προσχολική ηλικία.*

Γονέας: Ο πρώτος δάσκαλος κάθε παιδιού

Η αποτελεσματική συνεργασία γονέων και εκπαιδευτικών συνεισφέρει σημαντικά στην προώθηση της ομαλής μετάβασης και προσαρμογής, της συνολικότερης ευημερίας και ψυχικής υγείας των νηπίων. Ως πρώτος παιδαγωγός του παιδιού του, κάθε γονέας είναι σημαντικό να αφιερώνει καθημερινά χρόνο για να βοηθήσει το παιδί του να μάθει, ενώ κρίνεται βασικός ο ρόλος των γονέων στην προετοιμασία του παιδιού πριν την ένταξη στην υποχρεωτική εκπαίδευση.

Πως μπορώ να προετοιμάσω το παιδί μου, πριν την ένταξή του στο νηπιαγωγείο:

Οι διανοητικές δεξιότητες, το κίνητρο για μάθηση και η ισχυρή κοινωνικο-συναισθηματική ικανότητα και υποστήριξη, είναι οι τρεις βασικές ιδιότητες που είναι απαραίτητες ώστε να είναι ένα παιδί έτοιμο για το σχολείο:

Ενισχύοντας τις Γνωστικές Δεξιότητες

Σύμφωνα με έρευνες, παιδιά των οποίων οι γονείς εμπλέκουν το μικρό τους παιδί αρκετές δραστηριότητες που σχετίζονται με την αριθμητική τείνουν να έχουν υψηλότερα επίπεδα πρώιμων δεξιοτήτων αριθμητικής. **Δραστηριότητες, όπως η καταμέτρηση, η αναγνώριση σχημάτων, τα επιτραπέζια παιχνίδια, το παιχνίδι επιτραπέζιων παιχνιδιών επηρεάζουν θετικά την πρώιμη μαθηματική ανάπτυξη των παιδιών.**

Αντίστοιχα, η ανάγνωση παραμυθιών, η αντιστοίχιση εικόνας (π.χ. ζωάκια) με ήχο ή ήχου και γραμμάτων, η ενασχόληση με εκπαιδευτικές κάρτες, η σύνθεση

ιστοριών (είτε προφορικά είτε βιωματικά με χρήση φιγούρων, εικόνων κ.ο.κ.) μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη των αναγνωστικών δεξιοτήτων.

Τέλος, η κοινή ανάγνωση βιβλίων γονέα-παιδιού, ο αριθμός των βιβλίων στο σπίτι και των επισκέψεων σε μέρη όπως βιβλιοθήκες, μουσεία εκθεμάτων, διαδραστικές εκδηλώσεις θέτουν τα παιδιά σε χαμηλότερο κίνδυνο να αναπτύξουν απροσεξία και υπερκινητικότητα, σύμφωνα με τους ερευνητές Froiland και Davison (2016).

Ενισχύοντας το Κίνητρο για Μάθηση

Χρησιμοποιώντας μεσολαβητικά υλικά (έναν χαρακτήρα που θα έχει υλική υπόσταση, όπως μία φιγούρα, ένα αρκουδάκι, μία δαχτυλόκουκλα) που μπορούμε να εμπλουτίσουμε με φανταστικά και διαδραστικά στοιχεία την ώρα της διδασκαλίας.

Μπορείτε να δοκιμάσετε τους διαφορετικούς τρόπους μάθησης (Learning Styles) ώστε να καταλήξετε σε αυτό που είναι το πλέον παραγωγικό για το παιδί σας ή να συνδυάζετε και να εναλλάσσετε κάποια από αυτά.

Οι τρόποι μάθησης είναι οι εξής:

- **Οπτικός τύπος μάθησης:** Χρήση οπτικού υλικού (εικόνες, φωτογραφίες, σχεδιαγράμματα)
- **Ακουστικός τύπος μάθησης:** Χρήση ήχων & μουσικών ερεθισμάτων,
- **Κοινωνικός τύπος μάθησης:** Μάθηση μέσω της αλληλεπίδρασης σε δυάδα ή ομάδα ατόμων,
- **Προφορικός τύπος μάθησης:** Χρήση περιγραφών με λέξεις και μικρές προτάσεις,
- **Κοινωνικός τύπος μάθησης:** μάθηση μέσω της αλληλεπίδρασης σε δυάδα ή ομάδα ατόμων,
- **Κινησθητικός τύπος μάθησης:** Χρησιμοποιεί τα άκρα και την κινησιολογία του σώματος,
- **Λογικός/Μαθηματικός τύπος μάθησης:** Χρήση λογικής επεξεργασίας (ανάπτυξη αιτιολογικών σχέσεων)

Τέλος, συνδυάζοντας επισκέψεις σε χώρους όπου παρουσιάζονται βιωματικά οι θεματικές που παρουσιάζονται στο σχολείο, όπου το παιδί θα συνδυάσει την νέο εισερχόμενη γνώση με μία εμπειρία.

Παρέχοντας την κοινωνική και συναισθηματική υποστήριξη που χρειάζεται ένα παιδί

Αναπτύσσοντας θετικές σχέσεις στο σχολείο: Οι θετικές σχέσεις και η προαγωγή ενός κλίματος ασφάλειας (μεταξύ των παιδιών, των δασκάλων και των γονέων) είναι ζωτικής σημασίας για τη διευκόλυνση της μετάβασης των παιδιών στο Νηπιαγωγείο. Για παράδειγμα, ένα παιδί που αναπτύσσει μια υγιής και ασφαλής σχέση με την νέο/νέα εκπαιδευτικό μπορεί να αισθάνεται μεγαλύτερη υποστήριξη, καθώς αντιμετωπίζει τις νέες προκλήσεις. Ομοίως, οι γονείς που έχουν καλή επικοινωνία με τον δάσκαλο του παιδιού τους μπορεί να είναι σε θέση να βοηθήσουν το παιδί τους να προσαρμοστεί στις νέες του εμπειρίες.

Ενισχύοντας την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων αλληλεπίδρασης: Μέσα από τα παραμύθια, την παρατήρηση και την συναναστροφή με υγιή πρότυπα συμπεριφορών αλλά και μέσα από παιχνίδια με ρόλους και υποθετικές καταστάσεις μπορούμε να εκπαιδεύσουμε τα παιδιά σε δεξιότητες, όπως η αμοιβαιότητα, η ενσυναίσθηση, η διαπραγμάτευση, η έκφραση των συναισθημάτων αλλά και σε αξίες, όπως η δέσμευση, η αποδοχή, η ειλικρίνεια και το θάρρος.

Η έκθεση των παιδιών σε **κοινωνικά πλαίσια εκτός σπιτιού** (παιδική χαρά, αθλητικές και δημιουργικές δραστηριότητες) διευκολύνουν την αλληλεπίδραση του νηπίου τόσο στην δυαδική σχέση όσο και στην ομάδα.

Χρήσιμες συμβουλές κατά την περίοδο της σχολικής προσαρμογής:

- **Βασική προϋπόθεση:** Οι γονείς να λαμβάνουν την απαραίτητη προγεννητική φροντίδα και τα παιδιά να λαμβάνουν *ολοκληρωμένη υγειονομική περίθαλψη*, βέλτιστη διατροφή και καθημερινή σωματική δραστηριότητα, ώστε να *φτάνουν στο σχολείο με την μέγιστη νοητική και σωματική υγεία*.
- Μπορείτε να προετοιμάσετε το παιδί με το πρόγραμμα του σχολείου και τις υπόλοιπες δραστηριότητες της ημέρας ήδη από το προηγούμενο βράδυ. Σταδιακά, συνδέουμε την κάθε μέρα της εβδομάδας με κάτι διαφορετικό, ώστε να ενισχύσουμε τον χωροχρονικό προσανατολισμό (π.χ. *κάθε Τρίτη με παίρνει η γιαγιά από το σχολείο, μετά είναι η Τετάρτη η μέρα που το απόγευμα πάω κολυμβητήριο*, κ.ο.κ). Πρόγραμμα με την μορφή σχεδιαγραμμάτων ή και εικόνων σε ορατό σημείο για το νήπιο.
- Επιλέξτε μία ώρα μέσα στην ημέρα που θα μπορείτε ανενόχλητοι να αφιερώσετε μερικά λεπτά (τουλάχιστον 20) και θα αναπτύξετε έναν διάλογο σχετικά με την ημέρα του στο σχολείο. Δείξτε ενδιαφέρον αλλά και ενεργή συμμετοχή στην εμπειρία της μετάβασης.
- Προτιμήστε ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, ώστε να ενισχύεται η περιγραφική και εκφραστική ικανότητα του παιδιού. Αφήστε αρχικά το ίδιο το παιδί να επιλέξει όποιο θέμα επιθυμεί να μιλήσει (αποφεύγουμε πιο συγκεκριμένες ερωτήσεις όπως «τι είπατε στην Παρεούλα» ή «με ποιον έπαιξες στο διάλειμμα»). Αν, όμως, θεωρείτε χρήσιμο να διερευνήσετε μία πιο συγκεκριμένη θεματική, προσθέστε προς το τέλος μία τέτοιας μορφής ερώτηση.
- Σε κάποια παιδιά φαίνεται να λειτουργούν εξίσου καλά και άλλες μορφές έκφρασης, όπως η ζωγραφική ή το συμβολικό παιχνίδι. Μπορείτε να παρατηρήσετε πώς παίζει και να συζητήσετε μαζί του την εμπειρία που προβάλλει και εκφράζει με αυτόν τον τρόπο.
- Ενθαρρύνετε τις εξωσχολικές συναναστροφές με άλλα παιδιά από το σχολείο. Χτίστε μαζί κοινές ρουτίνες και εμπειρίες, βοηθώντας έτσι το παιδί να νιώθει πως συμμετέχει και να μοιράζεται κοινά ενδιαφέροντα με την ομάδα των συμμαθητών του.
- Μην ξεχνάτε πως η σχολική προσαρμογή είναι διαφορετική για το κάθε παιδί και πως δεν υπάρχει «ένας τρόπος». Μην διστάσετε να πειραματιστείτε μέχρι να καταλήξετε στον πιο λειτουργικό για το παιδί τρόπο σε σχέση με την σχολική καθημερινότητα (π.χ. διαφορετικά γεύματα, πρόγραμμα μετά το σχόλασμα).
- Αν εντοπίσετε κάτι που σας ανησυχεί με την πάροδο του χρόνου, συζητήστε το με την Υπεύθυνη Εκπαιδευτικό, παρατηρήστε αν η συμπεριφορά εμφανίζεται

και σε άλλα περιβάλλοντα, ρωτήστε το ίδιο το παιδί τι νιώθει ή τι νομίζει πως συμβαίνει. Αν δείτε πως συνεχίζετε παρά τις όποιες δοκιμές διαχείρισης, συστήνεται να το αναφέρετε στον θεράποντα Παιδίατρο ή/και σε έναν Ψυχολόγο, κατάλληλα καταρτισμένο σε παιδιά και εφήβους.

Βιβλιογραφία:

- Froiland, J. M., & Davison, M. L. (2016). Home literacy, television viewing, fidgeting and ADHD in young children. *Educational Psychology*, 36(8), 1337-1353.
- High, P. C., & Committee on Early Childhood, Adoption, and Dependent Care and Council on School Health. (2008). School readiness. *Pediatrics*, 121(4), e1008-e1015.
- Van Voorhis, F. L., Maier, M. F., Epstein, J. L., & Lloyd, C. M. (2013). The impact of family involvement on the education of children ages 3 to 8: A focus on literacy and math achievement outcomes and social-emotional skills. *MDRC*.